

грошовій (натуральній) формі [8, с. 34]. З цього приводу доречним є зміни, запроваджені ст. 207 пТКУ, у якій визнається лише грошова форма заробітної плати, що беззаперечно має позитивним нововведенням у вітчизняному законодавстві [4].

Трудове законодавство України не у повній мірі відповідає положенням міжнародних правових актів у сфері оплати праці. Однак вкрай позитивним моментом є усунення окремих прогалин вітчизняного законодавства пТКУ. Існує необхідність узгодження ст. 94, ст. 113 КЗпПУ та ст. 234 пТКУ із вимогами ст. 1 основоположної конвенції МОП № 95, щодо виплати заробітної плати у повному обсязі у разі простою з вини роботодавця. Це, на думку автора статті, змусить роботодавців швидше реагувати на зупинку виробництва та ліквідувати її наслідки, а також забезпечить належне існування працівників, які зазвичай позбавлені можливості альтернативного працевлаштування під час зупинки виробництва. Збільшення мінімальної заробітної плати вимагається згідно із міжнародними зобов'язаннями України, зокрема ст. 7 Міжнародного пакту про економічні соціальні та культурні права 1966 р. та ст. 3 Конвенції МОП № 131 про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються 1970 р. Сучасний рівень мінімальної заробітної плати в Україні не здатний забезпечувати гідне існування працівників, порушує їх трудові права та сприяє зростанню бідності серед працюючого населення. Тому слід поступово збільшувати мінімальну заробітну плату до рівня, як мінімум 60 % від середньої заробітної плати в Україні.

Список джерел:

1. Душенко К. В. Большая книга афоризмов. М. : Эксмо, 2017. 1056 с.
2. Конвенція МОП № 95 про охорону заробітної праці 1949 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Проект Трудового кодексу України від 02.04.2012 URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108-95 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
6. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник . К. : Вікар, 2019. 725 с.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про перелік товарів, не дозволених для виплати заробітної плати натурою» від 03.04.1993 № 244 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
8. Лушников А. М., Лушникова М. В. Основная гарантия по оплате труда работников: история, теория, практика. Кадровик. Трудовое право для кадровика. 2019. № 3. С. 26-39.

Шевцова П.В.,
здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Киян В.Я.,
к.ю.н., доцент,
завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що в сучасних умовах проблема соціального забезпечення населення належить до провідних в контексті розбудови сучасної демократичної правової держави. У статті 1 головного закону України закріплено, що Україна є суверенною незалежною, демократичною, соціальною і правовою державою. У поданому контексті людина її життя і здоров'я честь і гідність визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст та напрямки діяльності держави. Виконуючи соціальну функцію, держава тим самим забезпечує соціальний захист громадян у сфері суспільних відносин. Це визначає систему прав і свобод людини і громадянина в усіх основних сферах людської діяльності – політичній, економічній, соціальній та культурній. Підвищення ефективності системи надання соціальних послуг потребує окремого наукового відпрацювання в контексті децентралізації.

Серед сучасних вітчизняних та зарубіжних вчених особливої уваги потребують ті, чий дослідження спрямовані на визначену тематику доцільно виділити Н. Болотіну, І. Сироту, Л. Окунькову, С. Головатого, О. Мачульську, К. Гусова, Є. Тучкову, Б. Сташків, М. Захарова, М. Бойко, М. Бондар, А. Нечай, О. Москаленко, П. Рабіновича, М. Хуторяна, В. Андрієва, Ж. Горбачову та ін. Становлення актуальної системи соціальних послуг має супроводжуватися заходами державної політики, спрямованими на розвиток ринку соціальних послуг, зокрема запровадженням системи державного замовлення на соціальні послуги та соціального контракування і державних, і недержавних надавачів таких послуг. Доцільно здійснити такий комплекс заходів, спрямованих на впровадження основних засад диверсифікації постачальників послуг соціальної сфери.

Зокрема, згідно з Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні до повноважень органів місцевого самоврядування базового рівня належить забезпечення надання соціальної допомоги через територіальні центри. Головна мета - покращити доступність та якість послуг, збільшити обсяг послуг, що надаються вразливим верствам населення, розширити можливості органів місцевого самоврядування провадити

діяльність у соціальній сфері та забезпечувати зростання стандартів якості життя населення [1].

Погоджуючись із думкою С. Прилипко, досвід розвинених країн світу демонструє, що громадянське суспільство виступає в ролі рівноправного партнера держави та бізнесу у вирішенні соціальних і суспільних проблем. При цьому держава бере на себе зобов'язання створити сприятливі правові умови для діяльності громадських організацій, забезпечує значну частину фінансування їхньої діяльності і залучає до надання соціальних послуг. Проведений аналіз надання соціальних послуг у європейських країнах свідчить про розвиток соціального партнерства шляхом здійснення процесу децентралізації соціальних послуг, розукрупнення великих закладів і центрів, що сприяє зменшенню нерівності громадян у доступі до соціальних, медичних, освітніх та інших служб, їх територіальне наближення до місця проживання людини. Характерною рисою є диверсифікація постачальників послуг усіх форм власності, залучення громадських, приватних і благодійних організацій на конкурсних засадах, а також відкрита інформація для потенційних клієнтів і зацікавлених осіб щодо переліку соціальних послуг та державних і недержавних установ, які їх надають у конкретній місцевості [2].

Р. Тофтїсова-Матерон зазначає, що механізм соціального замовлення потребує правового врегулювання органами місцевого самоврядування на соціальні послуги, які надаватимуться провайдерами на договірних умовах за рахунок коштів місцевих бюджетів, а також визначення правових меж щодо повноважень і відповідальності надання соціальних послуг суб'єктами підприємництва та недержавними організаціями [3].

Враховуючи дані, наведені вище, до переваг децентралізації надання соціальних послуг в Україні слід віднести:

- запровадження превентивного механізму раннього виявлення вразливості та попередження складних життєвих обставин;
- деінституалізація системи соціальних послуг;
- удосконалення адміністрування та управління соціальних послуг;
- запровадження державних стандартів соціальних послуг;
- створення системи моніторингу та оцінки якості соціальних послуг;
- диверсифікація надавачів соціальних послуг (соціальне замовлення);
- перехід на фінансування соціальної послуги, а не закладу.

В свою чергу, до перспективної моделі організації надання соціальних послуг доцільно віднести:

- щорічне визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах;
- затвердження переліку пріоритетних послуг;
- планування необхідних видатків в місцевих бюджетах;
- забезпечення надання послуг через мережу комунальних та недержавних суб'єктів (проведення соціального замовлення);
- моніторинг, контроль та оцінка соціальних послуг.

З іншого боку, організаційно-функціональний механізм функціонування сучасної системи соціальних послуг потребує:

- організувати ефективну систему обліку потенційних одержувачів різних видів соціальних послуг, тобто створити єдиний реєстр осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- впровадити державні стандарти соціальних послуг і їх якості та розробити і запровадити індикатори якості соціальних послуг;
- розробити критерії визначення потреби у послугах та оцінювання спроможності суб'єктів надавати якісні соціальні послуги шляхом впровадження ліцензування та соціального замовлення, державної стандартизації, а також через регламентацію інспекційно-наглядової діяльності надання соціальних послуг;
- створити модель ліцензування державних установ, громадських організацій та приватних структур, що надають послуги населенню;
- здійснити заходи щодо забезпечення прозорого залучення неурядових організацій до надання соціальних послуг громадянам за рахунок державного та місцевих бюджетів;
- удосконалити управління державними видатками на соціальні послуги з метою їх раціонального використання;
- децентралізувати управління та підсилити роль місцевого самоврядування щодо визначення потреби, планування, фінансування та організації надання соціальних послуг;
- визначити пріоритетні завдання у системі соціальних послуг, спрямованих на децентралізацію згідно з принципами Європейської соціальної хартії;
- внести кардинальні зміни в інфраструктуру державних закладів, які надають соціальні послуги, тобто змінити баланс стаціонарних та альтернативних послуг;
- вдосконалювати існуючі та створювати нові види соціальних послуг;
- продовжити активну роботу з розробки стандартів різних соціальних послуг, залучаючи фахівців не тільки Мінсоцполітики та інших профільних міністерств і відомств, але й недержавні громадські організації, зацікавлених осіб та іноземних спеціалістів;
- створити для надавачів соціальних послуг усіх форм власності рівні умови;
- розробити сучасну систему моніторингу й оцінки якості наданих соціальних послуг та ефективності роботи соціальних служб.

К. Слюсаренко, в свою чергу, зауважує, що децентралізація соціальних послуг посилить відповідальність недержавного сектору та органів місцевої влади за якість, фінансове забезпечення, вибір надавача соціальних послуг, адже вони перебувають найближче до потреб людей, тому краще можуть визначити ті категорії населення, які в конкретному регіоні потребують пріоритетної уваги і допомоги, оперативно виявити та надати об'єктивну інформацію щодо потреб малозахищених громадян, кількості бенефіціарів і ступеня серйозності

проблеми, а також раціональніше можуть розподілити державні кошти залежно від пріоритетів і потреб своїх територіальних громад [4].

Підтримуючи думку О. Чомахашвілі, зазначимо, що процес децентралізації сприятиме покращенню планування майбутнього попиту на послугу, дасть змогу розширити доступ осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги та соціальних послуг, а також враховувати потреби в соціальних послугах і місцеві особливості їх надання тощо [5].

Слід підвести підсумок, що від децентралізації сфери соціальних послуг виграють усі суб'єкти цього процесу: одержувачі послуг, оскільки вони одержать доступ до соціальних послуг, які краще задовольняють їх потреби; громади, оскільки вони краще дбатимуть про своїх членів і, що не менш важливо, самі шукатимуть оптимальні шляхи вирішення своїх проблем; держава, оскільки її обмежені бюджетні ресурси використовуватимуться ефективніше, а громадяни будуть краще забезпечені соціальними послугами, яких вони потребують. Отже, децентралізація управління та посилення ролі місцевого самоврядування щодо визначення потреби, планування, фінансування та організації надання соціальних послуг створять сучасну систему соціального обслуговування осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги.

Список джерел:

1. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua>
2. Прилипко С. М. Проблеми теорії права соціального забезпечення / С. М. Прилипко. — Х.: ПП “Берека-Нова”, 2006. — 264 с.
3. Тофтїсова-Матерон Р. Соціальні послуги: як побудувати українську модель на європейських підходах [Текст] / Р. Тофтїсова-Матерон, М. Дімітрова, К. Ньюмен. — К. : Проект ТАСІС “Посилення регіональних соціальних служб в Україні”, 2006. — 225 с.
4. Слюсаренко, К. В. Соціальна політика ЄС: сучасні виклики і перспективи / Катерина Володимирівна Слюсаренко, Марина Михайлівна Садовенко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. — Тернопіль: Видавничополіграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. — Том 27
5. Чомахашвілі О.Ш. Соціальне право як самостійна галузь права / О.Ш. Чомахашвілі // Юридичний журнал. — 2005. — № 10(40). — С. 70–73.

Шевцова П. В.,
здобувач вищої освіти
група ЮД-841
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ
Науковий керівник:
Карпенко Р. В.